

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**77-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

16 травня – 22 травня 2025 р.

«Про природно-заповідний фонд України» – заказники та пам'ятка природи). Щоправда, серед існуючих заказників представлені ландшафтний, ботанічний, гідрологічний та орнітологічний.

Важливим показником збереження й охорони компонентів навколишнього середовища, зокрема й біорізноманіття на різних рівнях, є відсоток заповідності, що є відношенням сумарної площі всіх об'єктів природно-заповідного фонду регіону (природного чи адміністративного) до його загальної площі. Цей показник також відображає й рівень екологічної культури громади у відношенні збереження природи рідного краю та свідомості її мешканців.

Показник заповідності Опішнянської громади становить 3,241%, що є нижчим за обласний майже в два рази. Однак, на території громади виявлено ресурси та визначено перспективи збільшення площі природно-заповідної мережі за рахунок територій із природною і напівприродною рослинністю на заплавах та борових терасах річок, у тому числі – розширення ботанічного заказника «Котове», створення ландшафтного заказника «Міські Млини», заповідання ряду вікових дерев дуба звичайного, виявлених та досліджених школярами Зіньківщини.

Такі об'єкти поряд із природними комплексами за умови їх раціонального використання є важливими резерватами збереження біорізноманіття, вони надають вагомі екосистемні послуги, сприяють екологічній стабілізації території і є важливими умовами для розвитку екологізованих форм діяльності населення, насамперед, урегульованої рекреації, екологічного та зеленого туризму.

УДК 504.06

*Н.С. Максюта, Ph.D.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

СТАН УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Закордонна методологія оцінки впливу токсичності та зміни клімату [1, 2] на європейські країни не враховує безпеку суспільства. Потрібні масштабні рішення для вимірювання екологічної стійкості та зниження негативного впливу виробництва на навколишнє середовище, з урахуванням відмінностей у державному управлінні та адміністративно-правових умовах.

Найявні положення щодо забезпечення екологічної та продовольчої безпеки держави в чотирьох стратегіях національної безпеки України поки не є систематизованими. У напрацюваннях зазначено, що питання забезпечення екологічної та продовольчої безпеки потребує визначення державою стратегічних пріоритетів та цілей, які будуть відповідати сучасним тенденціям розвитку національної економіки та світовим реаліям у цій сфері [3].

Можливі загрози національній безпеці України в екологічній сфері включають: антропогенне порушення екосистеми, техногенну перевантаженість територій, наслідки Чорнобильської катастрофи, неефективне використання природних ресурсів, вплив епідемій, застосування шкідливих технологій, ввезення небезпечних матеріалів, наслідки оборонної діяльності [4].

Збереження природного середовища є ключовим для розвитку та існування людської цивілізації. Важливою частиною діяльності урядів має бути нова екологічна політика, яка забезпечить конституційно-гарантований рівень екологічної безпеки та життєдіяльності людини. Це включає формування політичних, економічних та соціальних умов, а також протидію глобальним екологічним загрозам [5].

Результати дослідження тематичних характеристик чотирьох законів екології за Баррі Коммонером показали, що з античних часів до сучасної історії складність феномену безпеки спричинила численні дослідження її суб'єкт-об'єктних параметрів, що стали основою для розвитку загальної теорії безпеки, включаючи екологічну безпеку. Незважаючи на значну кількість праць, присвячених аналізу даного поняття, серед дослідників досі існують розбіжності щодо визначення категорії «екологічна безпека». Зазвичай у публікаціях обговорюються загальні підходи: правовий, економічний, системний, захисний, процесний, збалансований, комплексний, діяльнісний підходи, які дозволяють формулювати визначення «екологічної безпеки», але не висвітлюють практичних аспектів вирішення цієї проблеми [6].

У статтях [7, 8] розглянуто продовольчу безпеку та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. Запропоновано посилити міжнародну співпрацю, але не розглянуто напрями мінімізації екологічної загрози. Наголошується на необхідності комплексно забезпечувати соціально-екологічну та продовольчу безпеку як елемент управління національною економікою та шляхи подолання екоциду.

Існуючі дослідження потребують поглиблення та розробки ефективних методів, які включають довгострокові планові заходи. Такі дослідження [9] мають враховувати умови для запобігання загрозам екологічної безпеки, включаючи фактори військових дій в Україні та транскордонні впливи.

Література:

1. Szilárd Erhart, Kornél Erhart (2022). *Environmental ranking of European industrial facilities by toxicity and global warming potentials. Scientific Reports volume 13, Article number: 1772.* <https://doi.org/10.1038/s41598-022-25750-w>
2. Fiona H. M. Tang, Arunima Malik, Mengyu Li, Manfred Lenzen, Federico Maggi (2022). *International demand for food and services drives environmental footprints of pesticide use. Communications Earth & Environment volume 3, Article number: 272 (2022).* <https://doi.org/10.1038/s43247-022-00601-8>
3. Шевченко О. (2021). *Екологічна та продовольча безпека як складові забезпечення економічної безпеки України у стратегічному форматі. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2021. с 110-117.* <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.68.18>
4. Корнєєв Ю. В. (2021). *Поняття та правове регулювання екологічної безпеки в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. ISSN 2307-1745 2021 № 49. 122-125.*
5. Радченко О.О. (2022). *Екологічна безпека сучасних держав в умовах глобальних викликів і загроз. Public management 28(3):73-81.* [https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3\(28\)-11](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-3(28)-11)
6. Артюх-Пасюта, О., & Мілька, А. (2021). *Теоретичні аспекти визначення екологічної безпеки підприємства. Економіка та суспільство, (25).* <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-33>
7. Бойко, В., & Бойко, Л. (2022). *Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. Економіка та суспільство, (41).* <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>
8. *Продовольча та екологічна безпека України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за науковою редакцією академіка НААН О.І. Дребот. Київ: Видавництво НУБІП України, 2022. 266 с.*
Колективна монографія: Максюта Н.С. Євроінтеграція як етап забезпечення екологічної безпеки України / Н.С. Максюта // International security studios: managerial, technical, legal, environmental, informative and psychological aspects: International collective monograph. – Oslo: NMBU, 2024. – Vol. 2. – P. 541–575. – DOI 10.5281/zenodo